

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

התובעת:

חנה טל
ע"י ב"כ עוה"ד נרדה בן צבי, לנה מור

נגד

הנתבעים:

1. מסטרפונט בע"מ
 2. צביקה רוזנברג
 3. פיקי רוזנברג
- כולם ע"י ב"כ עו"ד עודד שטייף

פסק דין

א. התביעה וההליכים שהביאונו עד הלום

1. התביעה דנן עוסקת בזכויות בגופן הקרוי "הדסה".
2. התובעת עותרת (בסעיפים 52-69 של כתב התביעה) לסעדים הבאים: לפסק דין הצהרתי לפיו "כל זכויות היוצרים בגרסאות הדסה שייכות באופן בלעדי לתובעת"; לצו מניעה קבוע "האוסר על הנתבעים להעתיק ו/או לייצר ו/או להפיץ ו/או למכור ו/או לשווק בין בעצמם ובין באמצעות מי מטעמם בכל טריטוריה (בין בתחומי מדינת ישראל ובין מחוצה לה) ובכל שפה, בכל דרך שהיא לרבות באמצעות האינטרנט, כל גרסא שהיא של פונט הדסה, לרבות גרסאות הדסה", וכן "לעשות כל שימוש, מכל מין וסוג שהוא בכל מוצר, בכל פורמט שהוא המצוי בידה (צ"ל: בידם – ר.י.), הכולל את פונט הדסה, לרבות את גרסאות הדסה – ובכלל זה בקטלוג הפונטים מטעמה"; לצו עשה קבוע "המורה לנתבעים להסיר מכל אתרי האינטרנט שלהם ו/או של מי מטעמם ו/או הקשור אליהם, לרבות כל סוכן ו/או ספק ו/או מפיץ מטעמם, כל מוצר מפר – לרבות קטלוג הפונט מטעמם, הניתן להורדה מאתר האינטרנט של מסטרפונט, ולרבות כל עותק ו/או העתק מכל מוצר כאמור, ולרבות כל קישור (לינק) המוביל למוצר כאמור"; למתן חשבונות ולפיצויים בסכום שהועמד לצרכי אגרה על 4.5 מיליון ש"ח (ולטענת התובעת, בא במקום סכום של 14.7 מיליון ש"ח המגיע לה). בסיכומיה התובעת אינה עותרת עוד לסעד של מתן חשבונות והיא מבקשת רק סעד הצהרתי, צווי מניעה ועשה קבועים ופיצויים (ראו פרק כ"ב של סיכומיה).

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

3. התובעת טוענת כי ירשה את הזכויות בגופן הנ"ל מאביה (להלן: פרידלנדר), שהיה היוצר והבעלים הבלעדי שלו. לטענתה, הנתבעים מפירים את זכויותיה, בעשותם בגופן שימושים מסחריים שונים ללא הסכמת התובעת או פרידלנדר.
4. בשלב מוקדם של ההליכים גובשה "הסכמה בדבר פיצול הדיון, תוך שיוגדר ושיובהר כי בשלב הראשון יידון כל מה שקשור לזכויות התובעת באות שבנדון. המשמעות היא שתידון לא רק הזכות הכלכלית אלא גם הזכות המוסרית, וכן יידונו אופי הזכויות אותן העביר סבה (צ"ל: אביה – ר.י.) של התובעת (ובכלל זה האם ההעברה כוללת גם את התוצר הדיגיטאלי דהיום או רק את התוצר שהיה רלבנטי אז) וכל הקשור לשאלת הזכויות של התובעת, וכפועל יוצא מכך – האם יש לה עילת תביעה נגד הנתבעים". הסכמה זו קיבלה תוקף של החלטה (ב-10.5.10).
5. לאחר שהוגשו ראיות, התקיימו דיוני הוכחות והוגשו סיכומים לגבי הנ"ל, ניתנה (ב-19.9.11) החלטה, אשר השורה התחתונה שלה היא "כי התובעת היא בעלת הזכויות באות, ובכלל זה בתוצר הדיגיטאלי. זאת בשל כך שזכויות אלה היו בבעלות אביה כשנפטר, ועברו אליה כיורשתו היחידה" (ראו סעיפים 15 ו-33 של החלטה זו). במסגרת אותה החלטה גם נדחו טענות שונות של הנתבעים ונקבע כי הנתבעים לא יוכלו להיוושע מן הטענה שאות הדסה הפכה ל"נחלת הכלל" (סעיפים 25-29 של אותה החלטה).
- בהחלטה האמורה נקבע (בסעיף 34) כי "שאלת ההוצאות בקשר להליכים שעד כה תישקל מאוחר יותר, לכשתתרחב הפרספקטיבה לגבי כל שיהיה נחוץ בקשר לכך".
6. בהחלטה הנ"ל מפורטת השתלשלות העניינים עד נתינתה וכן מצוינים השיקולים והנימוקים שבבסיסה, והיא מהווה חלק בלתי נפרד מפסק דין זה.
7. על ההחלטה הנ"ל הגישו הנתבעים בקשת רשות ערעור לבית המשפט העליון (רע"א 7918/11). בקשה זו נמחקה ללא צו להוצאות, "תוך שמירת כל טענותיהם של המבקשים (הנתבעים – ר.י.) לשלב הערעור הסופי, אם וכאשר יוגש" (סעיפים 3-4 להחלטה מ-25.12.11).

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

8. בקדם המשפט שהתקיים לאחר ההכרעה הנ"ל ועסק במה שנותר על הפרק נבחנו אפשרויות לפשרה כוללת. בסופו של דבר הוסכם כי המהלך הראשון יהיה "כי בכל הקשור לבדיקת מסמכים בנושא ההכנסות הרלבנטיות של הנתבעים (בארץ ובחו"ל) ימונה מומחה מטעם בית המשפט שיהיה רו"ח חקירתי אשר תהיינה לו כל הסמכויות לקבל את כל המסמכים הרלבנטיים ולבחון בעקבותיהם כל שימצא לנכון" (פרוטוקול מ-4.3.12). בהמשך לכך הוסכם כי המומחה יהיה רו"ח יהודה ברלב.
9. בחוות דעת מ-20.11.12 קובע המומחה הנ"ל כי הכנסות הנתבעת 1 ממכירת הגופן בשנים 2007-2006 (שלגביהן ביקשו הצדדים כי תיערך הבדיקה) הסתכמו בסכום נמוך של 12,920 ש"ח.
10. בעקבות חוות הדעת הנ"ל הודיעה התובעת כי היא בוחרת "במסלול של פיצויים ללא הוכחת נזק" (סעיף 2 לתשובה שהוגשה ב-12.12.12 ופרוטוקול מ-30.12.12).
11. בהמשך לכל השתלשלות העניינים שתוארה עד כה, נעשו נסיונות מרובים להביא את הצדדים לפשרה או לפחות לבחירת מסלול דיוני מקוצר לגבי מה שנותר על הפרק (ראו למשל ההחלטה מ-2.5.13). הנסיונות לא צלחו ובסופו של דבר הושלמו הליכים מקדמיים והוגשו ראיות נוספות מטעם הצדדים.
12. לגבי השלב הנוכחי של ההליכים הוגשו ראיות כדלקמן:
מטעם התובעת – תצהיר שלה וחוות דעת מומחה של אילן מולכו (שהוא בוגר "בצלאל" ועוסק בתחומי העיצוב והטיפוגרפיה).
מטעם הנתבעים – תצהירים של הנתבע 2 ושל הנתבעת 3 וחוות דעת מומחה של ד"ר אתי יוסף תמרי (שהוא מרצה במחלקה להיסטוריה ותרבות של העם היהודי באוניברסיטה במינכן שבגרמניה, עוסק בתחום הטיפוגרפיה והתמחותו באות העברית ובספר העברי).
13. הצדדים הגיעו להסכמה דיונית בדבר הסתפקות בחקירת המומחים הנ"ל, תוך ויתור הדדי על חקירות של המצהירים ואפשרות להגיש מסמכים (ראו פרוטוקול 23.6.14, ע' 433 ואילך).

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

14. לאחר קיום החקירות הנ"ל הוגשו סיכומים במתכונת תלת-שלבית, שאיפשרה לכל צד להעלות טענותיו ולהתייחס לטענות הצד שכנגד.

15. משנשלמה הגשת הסיכומים, הגיעה השעה להכריע במה שנותר על הפרק.

ב. תוצאה סופית בקליפת אגוז

16. לאחר שקילת המכלול, הגעתי למסקנה כי יש ליתן סעדים כדלקמן:

א. ניתן פסק דין הצהרתי לפיו כל זכויות היוצרים בגרסאות הדסה שייכות באופן בלעדי לתובעת.

ב. ניתן צו מניעה קבוע האוסר על הנתבעים להעתיק ו/או לייצר ו/או להפיץ ו/או למכור ו/או לשווק, בין בעצמם ובין באמצעות מי מטעמם, בכל טריטוריה (בין בתחומי מדינת ישראל ובין מחוצה לה) ובכל שפה, בכל דרך שהיא לרבות באמצעות האינטרנט, כל גרסה שהיא של גופן הדסה, לרבות גרסאות הדסה, וכן לעשות כל שימוש, מכל מין וסוג שהוא בכל מוצר, בכל פורמט שהוא המצוי בידם הכולל את גופן הדסה, לרבות את גרסאות הדסה, ובכלל זה בקטלוג הגופנים מטעמה.

ג. ניתן צו עשה קבוע המורה לנתבעים להסיר מכל אתרי האינטרנט שלהם ו/או של מי מטעמם ו/או הקשור אליהם, לרבות כל סוכן ו/או ספק ו/או מפיץ מטעמם, כל מוצר מפר, לרבות קטלוג הגופן מטעמם, הניתן להורדה מאתר האינטרנט של הנתבעת 1, ולרבות כל עותק ו/או העתק מכל מוצר כאמור וכל קישור (לינק) המוביל למוצר כאמור.

ד. על הנתבעים לשלם לתובעת סך של 810,000 ש"ח למועד פסק דין זה.

17. אסביר להלן כיצד הגעתי לתוצאה דלעיל.

ג. הבסיס לתוצאה – דחיית טענות מקדמיות

18. ככל שהנתבעים מנסים להיבנות מטענת התיישנות, הרי שאפשרות זו נדחתה במפורש במה שנאמר בסעיף 32 להחלטה מ-19.9.11.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

19. ככל שהנתבעים מנסים להדוף כליל חלקים מתביעת התובעת מכח טענות שעניינן ויתור, שיהוי או מניעות, ובכלל זה הטענה כי גופן הדסה הפך "נחלת הכלל", הרי שהם לא יוכלו להביא לכך. זאת מכח האמור בסעיף 27 להחלטה הנ"ל ומכח הטענות שבסיכומי התשובה. לצד קביעה זו ייאמר, כי בסעיף 27 הנ"ל נאמר לגבי טענות אלה כי "לכל היותר עשויה להיות לטענות אלה השלכה על העניינים הכספיים שעל הפרק אך לא מעבר לכך". עניין זה ייבחן בהמשך הדרך.

ד. הבסיס לתוצאה – הפרת הזכויות

20. בסעיף 5 של סיכומיה מביאה התובעת שורת ביסוסים לכך שהנתבעים לא הכחישו כי עשו שימוש בגופן "הדסה" וכי הם אף מודים כי עשו בו שימוש, יצרו דיגיטציה שלו ושיווקו אותו למשתמשים סופיים ולחברות מסחריות.

21. הנתבעים לא סתרו בסיכומיהם טענות אלה של התובעת. הם התמקדו בטענות שלפיהן לא הפרו את הזכויות המוסריות (ראו סעיפים 87 ואילך של סיכומיהם).

22. התמונה בכללותה מצביעה על כך שהנתבעים הפרו גם זכויות מוסריות. זאת בשני אופנים. האחד עניינו בכך שהפרו את הזכות לייחוס היצירה ליוצר. התובעת הצליחה להוכיח כי הנתבעים לא הזכירו את שמו של פרידלנדר כיוצר הגופן באופן ראוי ובולט, אשר מייחס את יצירת הגופן לפרידלנדר באופן חד משמעי ובכך הפרו את זכותו לייחוס היצירה על שמו. השני עניינו בהפרת הזכות לשלמות היצירה. יצירת הדיגיטציה על ידי הנתבע 2 ויצירת גרסאות חדשות כתוצאה מכך הפרה את זכויותיו של פרידלנדר לשלמות יצירתו. פועלם של הנתבעים לבצע שינויים בגופנים נוספים, אשר התבססו על הגופן המקורי ופותחו לאחר הדיגיטציה, מבלי לקבל לכך את אישורו של היוצר מהווה הפרה נוספת של הזכויות המוסריות.

ה. הבסיס לתוצאה – פסק דין הצהרתי וצווי מניעה ועשה

23. הסעד ההצהרתי עולה מאליה, מכח מה שנקבע בהחלטה מ-19.9.11 (ובהתאם למה שצוטט לעיל, בסעיף 5 של פסק דין זה).

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

24. במה שנוגע לצו המניעה – הנתבעים בסיכומיהם (בסעיפים 83-86) מסכימים כי ככל שהקביעה הנ"ל קיימת, הרי שיש מקום לסעד זה. די בכך כדי שיינתן צו מניעה (כפי שניתן להיווכח, אין זה הסעד היחיד שיש ליתן [כטענת הנתבעים] אלא רק אחד מן הסעדים).

25. בכל הקשור לצו העשה – הנתבעים אינם מעלים בסיכומיהם טענות ספציפיות שיש בהן לשלול סעד כזה בהינתן הקביעה העקרונית האמורה. מכל מקום, בהינתן הקביעה האמורה והסעד ההצהרתי שבעקבותיה וצו המניעה הנ"ל, יש מקום גם לצו העשה.

ו. הבסיס לפיצויים – כללי

26. בראש ובראשונה יש להדוף את טענת הנתבעים שנטענה בשפה רפה כאילו התובעת מנועה מלבחור במסלול של פיצויים בלא הוכחת נזק בנסיבות המקרה. ככלל, מסלול זה פתוח לתובעים בתביעות כגון דא (וראו למשל ע"א 592/88 שגיא נ' עזבון ניניו, פ"ד מו(2) 254 (1992) ועוד). כך במיוחד לנוכח מה שייאמר להלן בעניין האופן שבו פעלו הנתבעים וחוסר מהימנותם, אשר הביאו, בין היתר, לכך שמחוות דעתו של המומחה לא ניתן לגזור מה היו הרווחים האמיתיים של הנתבעים מן ההפרות שביסוד פסק דין זה.

27. נקודת המוצא לצורך פסק דין זה היא שהרווח של הנתבעים מהשימוש המסחרי שעשו במסגרת ההפרות גבוה בהרבה מהסכום הנמוך שאליו הגיע המומחה (כנ"ל, בסעיף 9). לעניין זה אני מקבל את טענת התובעת כי הנתבעים שהיו מעוניינים להציג תמונה של הכנסות נמוכות, לא מסרו למומחה את מלוא החומר והמידע בדבר הכנסותיהם האמיתיות שנגזרו מן ההפרות. מסקנה זו מבוססת על מספר אדנים : ראשית – המומחה מציין בחוות דעתו כי קיבל מהנתבעים חומר חלקי ונתונים שאינם מלאים (וראו למשל סעיף 7, בע' 10 של חוות דעתו ופרק הסיכום, בע' 22 שלה).

שנית – הנתבעים הותירו רושם בלתי מהימן. כך בעצם התנהלותם ובשינוי טעמם לפי האינטרסים שלהם בשלבים שונים וכך גם בעדויות שהובאו. דברים ברוח זו נאמרו בסעיף 30 של ההחלטה מ-19.9.11 בדרך מתונה ובלשון המעטה. יש בהם לפעול לחובת הנתבעים גם לגבי מה שעל הפרק עתה.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

שלישית – הנתבעים עוסקים במסחר בתחום הגופנים (יצירתם, שיווקם ומכירתם) במשך שנים רבות ומכירים היטב את הדינים הנוגעים בזכויות יוצרים. במצב דברים זה, לא סביר כי יסתכנו בהפרה של זכויות התובעת במשך שנים כה רבות ובהיקף כה רחב (כפי שנקבע בהחלטה הנ"ל) ויפיקו מהפרה זו סכומים נמוכים כל כך, כפי שנקבע בחוות דעתו של המומחה, על יסוד מה שעמד לפניו.

28. לעניין הפיצויים יש לתת את הדעת למצב המשפטי הרלבנטי בתקופות השונות שבהן בוצעו ההפרות. זאת בהינתן שינוי בדין, המשליך על היקפי הפיצויים שניתן לפסוק לגבי כל תקופה, כאשר התקופה הכוללת שאליה מתייחסת התביעה היא מחודש יוני 2002 עד חודש יולי 2009 ומתוכה הדין הישן מתייחס לתקופה שעד שלהי חודש מאי 2008 והדין החדש – לתקופה שמאז ועד חודש יולי 2009. בכל הנוגע לתקופה שעד 25.5.08 חלה פקודת זכות יוצרים, 1924. לענייננו רלבנטי מתוכה סעיף 3א – שכותרתו: "פיצויים ללא הוכחת נזק" – הקובע כי:

"לא הוכח הנזק שנגרם בהפרת זכות יוצרים, רשאי בית המשפט על פי בקשת התובע, לפסוק לו לכל הפרה פיצויים בשיעור שלא יפחת מ-10,000 שקלים חדשים ולא יעלה על 20,000 שקלים חדשים..."

לגבי ההפרות המאוחרות יותר חל חוק זכות יוצרים, תשס"ח-2007. בסעיף 56 של חוק זה – שכותרתו: "פיצויים בלא הוכחת נזק" – נקבע לאמור:

"(א) הופרה זכות יוצרים או זכות מוסרית רשאי בית המשפט על פי בקשת התובע, לפסוק לתובע, בשל כל הפרה, פיצויים בלא הוכחת נזק בסכום שלא יעלה על 100,000 שקלים חדשים.
(ב) בקביעת פיצויים לפי הוראות סעיף קטן (א), רשאי בית המשפט לשקול, בין השאר, שיקולים אלה:

- (1) היקף ההפרה;
- (2) משך הזמן שבו בוצעה ההפרה;
- (3) חומרת ההפרה;
- (4) הנזק הממשי שנגרם לתובע, להערכת בית המשפט;
- (5) הרווח שצמח לנתבע בשל ההפרה, להערכת בית המשפט;
- (6) מאפייני פעילותו של הנתבע;

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

(7) טיב היחסים שבין הנתבע לתובע;

(8) תום לבו של הנתבע".

כאן המקום לציין כי במה שנוגע לשיקולים שיש לשקול, מתאים לשקול גם לגבי תקופת "הדין הישן" את השיקולים שפורטו מאוחר יותר ב"חוק החדש" ולגבי שתי התקופות יש לשקול שיקולים רלבנטיים נוספים. ההבדל בין התקופות מתמצה בסכום המרבי שניתן לפסוק לכל הפרה בתקופות השונות ובכך שלגבי תקופת הדין הישן יש גם סכום מינימום, שאינו קיים לגבי תקופת הדין החדש.

29. בהמשך למצוין בפרק זה, אתייחס בתחילה למספר ההפרות שהתקיימו במקרה דנן ולתקופות השונות שאליהן הן מתייחסות. בהמשך אציין את השיקולים השונים (אלה שמפורטים בחוק ושיקולים נוספים שיש לשקול) ואיישם אותם על נתוני המקרה דנן. לבסוף אערוך את החישובים המתקבלים מן המכלול.

ז. מספר ההפרות

30. לטענת התובעת (בסעיף 188 של סיכומיה) יש להשקיף על מצב הדברים ככולל 20 הפרות בתקופת "הדין הישן", 12 הפרות בתקופת "הדין החדש" ועוד 147 הפרות אשר אירעו בשתי התקופות גם יחד. כך מגיעה התובעת לפיצוי בסכום כולל של לפחות 2,870,000 ש"ח בגין ההפרות.

31. לטענת הנתבעים, ככל שהייתה הפרה, הרי שיש לראותה כהפרה מתמשכת אחת ולפצות בהתאם.

32. בסיכומי הנתבעים אין מענה של ממש לטענות התובעת. בסופו של דבר עולה כי היו הפרות שנעשו באופנים שונים כגון: אתרי אינטרנט, קטלוגי גופנים ושיווק לחברות מסחריות. הנתבעת 1 שיווקה את הגופן על בסיס חודשי (ראו ע' 8, סעיף 8 בחוות הדעת של המומחה ברלב). הנתבעים שיווקו 6 גרסאות עיקריות של הגופן, 2 גרסאות נוספות ו-2 חבילות גופנים ששווקו באתר האינטרנט של חברת מונוטייפ ו-7 גרסאות בשמות שונים, ששווקו באתר האינטרנט של חברת מייפונט ובאתר חברת לינוטייפ. הנתבעים שיווקו את הגופנים בערוצי שיווק ישירים ועקיפים, באמצעות קטלוגים שהודפסו ב-4,000 עותקים אשר חולקו בחינם ואף באמצעות סוכני מכירות (ראו

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

פירוט בסעיפים 16-18 לתצהיר הנתבע 2 מ-16.9.13 ובסעיף 1.1.1 לתצהיר התשובות לשאלון התובעת מיום 27.5.13 שניתן ע"י הנתבע (2). בהמשך לכל האמור, התובעת פירטה (בסעיפים 34-40 בסיכומיה) את הגרסאות השונות של גופן הדסה שנמכרו ע"י הנתבעים ואת ההיקף הרחב של ההפרות שנעשו לאחר הדיגיטציה שנעשתה לגופן. הנתבעים לא התמודדו עם האמור ולא הציגו חלופה משלהם המביאה לחישוב שונה.

33. למרות כל האמור, איני סבור כי יש לאמץ את מספרי ההפרות הגבוהים מאד שהתובעת נוקבת בהם. אדרבה, יש דווקא להפחית מהם במידה משמעותית. נקודת אחיזה משמעותית לגישה האמורה היא כי נראה שהתובעת עצמה "נבהלה" מהתוצאה העשויה להתקבל לפי מספרי ההפרות שהיא נוקבת בהם והבינה כי היא אינה סבירה בהינתן מכלול הנתונים והנסיבות וכפועל יוצא מכך עתרה בעצמה (בסעיף 188 של סיכומיה) לצמצם את סכומי הפיצויים ולפסוק הרבה פחות ממה שעשוי היה להתקבל.

ואכן, בחינה מקרוב של מה שמצוין בסעיפים 33-40 של סיכומי התובעת מצביעה על כך שאין גבול לפיצולים השונים והיצירתיים הנעשים שם לצורך הספירה שעושה התובעת. כך הוא לגבי שמות הגופנים, במה שנוגע למספר הגרסאות ועוד. האמור עד כה מלמדנו, כי בעת שפוסקים פיצוי ללא הוכחת נזק ובאים למנות את ההפרות שבהן מדובר אין לעשות זאת באורח טכני ופשטני, המזמין גם מלאכותיות ויצירתיות שאינן ראויות. יש דווקא לעשות זאת בשום שכל ובוזהירות רבה ומתוך ראייה רחבה של העניינים שבהם עסקינן וגם השקפה כוללת לגבי מה שעל המדוכה.

34. לנוכח מה שצוין לעיל, נקודת המוצא לצורך סכומי הפיצויים תהיה כי מספר ההפרות בכל תקופה רלבנטית יהיה כשליש מן המספר שהתובעת נוקבת בו, כפי שניתן יהיה להיווכח בהמשך הדרך (בסעיף 62 של פסק דין זה).

ה. השיקולים הרלבנטיים ויישומם

35. בהמשך למה שנאמר עד כה, אעבור עתה ליישם את השיקולים הרלבנטיים על הנתונים והנסיבות של ענייננו. אתייחס ספציפית לכל השיקולים המפורטים בחקיקה וגם לעניינים רלבנטיים נוספים (בהתאם למצוין לעיל, בסעיף 28).

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

ח1. היקף ההפרות

36. היקף ההפרה של זכויות התובעת על ידי הנתבעים הוא רחב ביותר וכלל דרכים רבות ומגוונות, באמצעותן הפיצו הנתבעים גרסאות שונות של הגופן לרבות התוצר הדיגיטאלי שלו. היקף ההפרה היה רב גם באופן שיווקו של הגופן על תוצריו על ידי הנתבעים. האחרונים עשו שימוש באמצעים שונים שהיו ברשותם, לרבות אתרי אינטרנט, קטלוגים ומכירת זכות שימוש בתוצרים השונים של הגופן באופן ישיר ובאופן עקיף. הנתבע 2 גם אישר בסעיף 1.1.1 לתצהיר התשובות לשאלון התובעת מיום 27.5.13 כי הנתבעים שיווקו את הגופן ותוצריו ל-375 לקוחות.

37. בהתאם לחוות דעתו של המומחה מטעם התובעת, אילן מולכו, הנתבעים ביצעו שימוש בשש גרסאות של הגופן ובהמרת הגופן לפורמט דיגיטאלי, דבר אשר לא נעשה על ידי פרידלנדר ובכך העצימו את היקף התפוצה של הגופן ובעת ובעונה אחת את היקף ההפרה של זכויות התובעת בכך שהתאפשרה גישה לגופן באמצעים ממוחשבים והמוניים.

38. הנתבעים, אשר עסקו בתחום הגופנים, העידו על עצמם כמובילים בתחום בישראל, השתמשו בזכויות התובעת ואף הגדילו ועשו שימוש נרחב במספר גרסאות של הגופן באמצעים שונים ומגוונים וניצלו את הידע הרב שהיה ברשותם בתחום כדי להשיא (למקסם) את יכולותיהם בהפצה, במכירה ובשימוש שנעשה בגופן שבו עסקין.

39. הנתבעים טוענים כי יש להתבסס על חוות דעתו של המומחה ברלב, אשר קבע כי היקף התקבולים של הנתבעים בשתי שנות השיווק שנבדקו, 2006 ו-2007 הסתכמו בסך של 12,920 ש"ח וטוענים כי אף בהכפלת סכום זה בשבע שנים (2002 עד 2009) נקבל סכום מזערי של 45,000 ש"ח בלבד. יתרה מכך, הנתבעים טוענים כי סכום זה הוא סכום התקבולים ולא סכום הרווחים ובפועל לא צמח לנתבעים כל רווח מהשימוש שעשו בגופן. כאמור (בסעיף 27 דלעיל), אין לקבל טענה זו של הנתבעים והם לא יוכלו להיוושע ולהיבנות ממנה.

40. סיכומם של דברים הוא שמדובר בהפרות מרובות ובהיקף נרחב מאד.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

ח2. משך הזמן בו בוצעו ההפרות

41. הנתבעים עשו שימוש בגופן במשך שנים רבות שהחלו עוד בחייו של המנוח פרידלנדר, אשר גם אסף ותיעד את השימוש המסחרי שנעשה בגופן. יתרה מכך, הנתבע 2 ביצע את הדיגיטציה עוד בשנות התשעים של המאה הקודמת, כך שההפרה התפרסה על פני שנים רבות.

42. משך הזמן בו בוצעה ההפרה התפרס על פני עשרות שנים והוא כולל תקופות ארוכות אשר חלה לגביהן התיישנות ואינן כלולות בתביעה דנן. כאמור, תקופת ההפרה התפרסה על מספר שנים בהם חל הדין הישן ומספר שנים בהם חל הדין החדש.

ח3. חומרת ההפרות

43. ההפרה של זכויות התובעת כפי שעולה ממכלול העדויות שנשמעו בתיק דנן מציירת תמונה של הפרה חמורה בקנה מידה רחב. הנתבעים עשו בזכויות התובעת כבתוך שלהם, מסחרו אותה, ביצעו בה דיגיטציה ואף פיתחו גופנים נוספים אשר צמחו מהגופן המקורי ומוסחרו כגופנים עצמאיים במערך השיווק והמכירות של הנתבעים. חומרה יתרה נודעת לכך שהנתבעים לא בחלו באמצעים בכדי לממש את מסחרו של הגופן עוד בחייו של פרידלנדר.

44. התובעת, אשר קיבלה את הזכויות בגופן בירושה, לא פעלה בתחום הגופנים כלל ולא הייתה מודעת לזכויותיה בטרם פנו אליה הנתבעים. הנתבעים מצדם טוענים כי לתובעת לא נגרם נזק חמור, מהסיבה שהיא לא ידעה במשך שנים רבות על זכויותיה ולא התכוונה כלל לעמוד על זכויותיה עד פנייתם אליה. טענה זו לא תסייע לנתבעים. הזכויות שייכות לתובעת גם אם היא לא פעלה לממשן, ואי מימוש של זכות זו או אחרת אינו מקנה לאדם אחר את הזכות לפעול במקומו של בעל הזכות ללא אישורו. אמנם התובעת לא עסקה בתחום הגופנים, אך אין בכך בכדי לגרוע מזכויותיה ומחומרת ההפרה של זכויותיה ע"י הנתבעים.

ח4. הנזק הממשי שנגרם לתובעת והרווח שצמח לנתבעים מההפרות

45. גם כשעסקינן בפיצוי ללא הוכחת נזק, יש להתחשב בהיבטים הכלכליים של העניין שבו עסקינן. זאת גם במה שקשור לנזקים שנגרמו לתובעת מן ההפרות וגם לרווחים שצמחו מכך לנתבעים.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

46. כפי שצוין ושהוסבר לעיל (בסעיף 27), הסכומים שעלו בחוות דעתו של המומחה לא ישמשו אינדיקציה לעניינים האמורים שכן ברור כי אינם משקפים את כל הנחוץ בקשר לכך.

47. במה שנוגע לנזקי התובעת יש להביא בחשבון בכיוון של הפחתה כי היא לא גילתה מעורבות ועניין במהלכים כלכליים הקשורים לגופן הנדון. בכלל זה היא לא ביצעה כל פעולה כדי להקטין את נזקה, למסחר בעצמה את זכויותיה ואף לא הביעה כל עניין בזכות זו בטרם פנו אליה הנתבעים.

48. סיכומו של תת פרק זה הוא שמבין מכלול השיקולים אין לתת משקל רב למה שקשור לנזקים ממשיים של התובעת. לעומת זאת, יש להביא בחשבון רוח משמעותי שצמח לנתבעים מן ההפרות.

5h. מאפייני פעילותם של הנתבעים

49. הנתבעים פועלים בתחום הגופנים במשך שנים רבות והעידו על עצמם שהם אנשי מקצוע מהמדרגה הראשונה. הנתבעים גם עוסקים רבות בשימור זכויותיהם בקשר של זכויות יוצרים והוגשו על ידם מספר תביעות לא מבוטל נגד אחרים בנוגע לשימור והגנה על זכויותיהם.

50. עוד ניתן לראות שהנתבעים שיווקו את הגופן בדרכים רבות ומגוונות ואף הגדילו לעשות בכך שפיתחו ושיווקו גופנים נוספים אשר נגזרו מהגופן המקורי. כמו כן, הנתבע 2 ביצע דיגיטציה של הגופן בשנות התשעים של המאה הקודמת, פעולה שגרמה להרחבת תפוצתו של הגופן.

51. העובדה שהנתבעים עוסקים בתחום הגופנים משנת 1986 ובמשך שנים כה רבות עומדת להם לרועץ. הנתבעים מכירים את הדין היטב ואף ידועים כמי שעומדים על זכויותיהם באופן דוקני כשמתבצעת הפרה של אחד מאלפי הגופנים שנמצאים בספרייתם. הם גם ניסו לרכוש מהתובעת את זכויותיה בגופן, תוך שהם יודעים כי הם מבצעים הפרה בוטה של זכויותיה במשך שנים כה רבות, פעולה שלא מוסיפה לאמינותם בשקילת המכלול לגבי שיעור הפיצוי.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

6. טיב היחסים שבין הצדדים

52. היחסים בין הנתבע 2 לבין פרידלנדר היו קרובים ביותר, עת הנתבע 2 שימש כעוזרו של פרידלנדר. פגיעה בוטה זו של תלמיד בזכויותיו של מורו היא חמורה ביותר ויש לזקוף אותה לחובתו של נתבע 2. יתרה מכך, הנתבע 2 הכיר את פרידלנדר וידע כי הוא דווקא מאד בדרישתו שלא לעשות דיגיטציה של הגופן, דבר שלא מנע מהנתבע 2 לעשותו ברבות הימים.

53. הנתבעים טענו כי המנוח פרידלנדר ידע כי בוצעה דיגיטציה של הגופן וכי נעשה שימוש נרחב בגופן וכי הוא לא הלך על כך ולא הצטער על כך. לטענת הנתבעים, המנוח פרידלנדר אף נהנה מהעובדה שהגופן הפך אותו לאדם מוכר ושמח על כך. אין מחלוקת כי המנוח פרידלנדר אכן ידע כי נעשה שימוש בגופן, אך הנתבעים לא ביססו את הטענה כי שמח על כך והרושם הכללי המתקבל אינו כזה.

54. עוד טענו הנתבעים שפנו לתובעת לאחר שהתברר להם פרטים נוספים בנוגע לזכויות הנוגעות לגופן וכדי להסדיר את היחסים על הצד הטוב ביותר ולאפשר לתובעת ליהנות מזכויותיה, אך התובעת בחרה לסחוט את הנתבעים. הנתבעים לא יוכלו להיבנות מטענות אלה. בהיותם עוסקים בתחום הגופנים מזה שנים רבות ובהכירם את המנוח פרידלנדר באופן אישי, היו הנתבעים צריכים להימנע מכל שימוש בגופן בטרם יתקשרו בהסכם עם בעלי הזכויות.

7. תום ליבם של הנתבעים

55. התובעת טוענת כי הנתבעים פעלו בחוסר תום לב משווע לאורך שנים רבות, עת השתמשו בגופן באופן מסחרי ויצרו גרסאות שונות שלו, וזאת גם במהלך המשא ומתן שהתנהל בין הצדדים. התובעת טוענת כי היא ביקשה לקבל מידע מלא לגבי היקף השימוש שעשו הנתבעים בגופן, אך לא קיבלה על כך תשובה ברורה מעולם. עוד טוענת התובעת כי הנתבעים הסתירו מידע וביקשו לקבל לידיהם את הזכות לתבוע את הגורמים שהפרו את זכויותיה של התובעת.

56. הנתבעים טוענים כי פעלו בתום לב, שכן חשבו במהלך כל השנים כי הגופן הוא בגדר "נחלת הכלל". לטענתם הם הסיקו זאת מכך שהמנוח פרידלנדר והתובעת לא פעלו מעולם למימוש זכויותיהם ולהפסקת פעילותם של הנתבעים.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

57. ממכלול העדויות לגבי התנהלות הצדדים עולה כי הנתבעים פעלו בחוסר תום לב מודע, פעלו ברגל גסה ובהתעלמות מוחלטת מזכויותיה של התובעת בתחום המוכר להם היטב והשתמשו בגופן המוגן בזכויות יוצרים. הנתבעים עשו כל שלא ידם כדי להפיק את מירב הרווחים במהלך השנים ועשו כל שביכולתם להביא לכך שהתובעת תמכור להם את זכויותיה בגופן כשבאותה שעה הם עצמם הפרו את זכויותיה ולא חשפו זאת לפניו. התמונה המצטיירת היא כי לא רק שאין בסיס לטענת הנתבעים כאילו הגופן הוא "נחלת הכלל", אלא שגם באורח סובייקטיבי הם לא סברו כך מעולם. הנתבעים העידו על עצמם כי הם בעלי מקצוע מהמעלה הראשונה וחזקה עליהם שבדקו את נושא הזכויות באופן מקיף ומקצועי וידעו מה המצב לאשורו בקשר לכך.

58. סיכומם של דברים הוא שחוסר תום הלב מצד הנתבעים יהיה שיקול להכבדת הפיצויים שייפסקו.

ח8. שיקול נוסף – הפחתה בשל הימנעות מצד פרידלנדר

59. שיקול נוסף אותו יש לשקול הוא הימנעותו של פרידלנדר מנקיטת פעולות אקטיביות למניעת השימוש בגופן במשך שנים כה רבות. אמנם אין בכך בכדי להפחית מחומרת מעשיהם של הנתבעים, אך יש לשקלו כעת בנוגע לסכום הפיצוי שייפסק. יש ממש בטענתם של הנתבעים כי פרידלנדר היה מודע בזמן אמת לביצוע פעולות שונות שביצעו הנתבעים (כפי שעלה למשל מעדותו של המומחה מולכו בנוגע למידע שהיה ברשותו של פרידלנדר בנוגע לביצוע הדיגיטציה).

ח9. שיקול נוסף – הנגשת הגופן ופרסומו בעקבות התנהלות הנתבעים

60. הנתבעים טענו כי אין לראותם כמפרי הזכויות או מקצתן משום שהתנהלותם הביאה לגופן פרסום ואיפשרה נגישות יתרה אליו לעומת המצב שהיה אלמלא מעשיהם. כפי שנקבע לעיל, אין לפטור את הנתבעים מחבות גם בהינתן העניינים האמורים. עם זאת, ניתן להתחשב בכך להפחתה מסוימת ומתונה של הפיצויים.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

ט. סכומי הפיצויים

61. בהמשך לכל האמור עד כה, אעבור לפסיקת הפיצויים. אתייחס בהקשר זה גם לתקופות הרלבנטיות (של "הדין הישן" ושל "הדין החדש"), לנוכח האמור לעיל, בסעיף 28.

62. לנוכח כל שצוין ושנקבע לעניין מספר הפרות (בסעיף 34 דלעיל) ולעניין השיקולים השונים (בפרק ח'), אני סבור כי יש לפצות את התובעת כדלקמן:

- א. עבור תקופת "הדין הישן" – סכום כולל מעוגל של 80,000 ש"ח (כולל, בין היתר, ריבית עד מועד פסק הדין). זאת לפי הסכום המינימלי שהתובעת עותרת לו לכל אחת מן ההפרות הרלבנטיות (בסעיף 188.1 של סיכומיה).
- ב. עבור תקופת "הדין החדש" – סכום כולל מעוגל של 130,000 ש"ח (הכולל, בין היתר, ריבית עד מועד פסק הדין). זאת לפי פיצוי ממוצע של כ-30,000 ש"ח לכל אחת מן ההפרות שבהן מדובר.
- ג. עבור ההפרות שבשתי התקופות – סכום כולל מעוגל של 600,000 ש"ח (הכולל, בין היתר, ריבית עד מועד פסק הדין). זאת לפי הסכום המינימאלי שהתובעת עותרת לו לכל אחת מן ההפרות המתייחסות לשתי התקופות גם יחד.

63. במכלול הנסיבות התובעת לא שכנעה כי יש מקום לפסוק פיצוי נפרד בקשר לעוולות של גניבת עין ושל תיאור כוזב. מכל מקום, יש לראות את הפיצויים שנפסקו לעיל, אשר הגיעו לסכום כולל גבוה למדי, כמכסים גם את מה שקשור באותן עוולות.

י. החיובים שבפסק דין זה מתייחסים לכל הנתבעים (יחד ולחוד)

64. בפרק כ"א של סיכומיה (בסעיפים 204-212) מסבירה התובעת היטב, תוך הפניות לפסיקה רלבנטית, מדוע חלה על הנתבעים 2-3 אחריות אישית להפרות ועוולות שבענייננו. כפועל יוצא מכך, היא טוענת כי יש ליתן את הסעדים שנתבקשו ביחס לכל הנתבעים. עיון בסיכומי הנתבעים מעלה כי לא נעשה ניסיון ליתן מענה לטענות האמורות. בסיכומי התשובה (בסעיפים 92-94) מציינת התובעת כי זה המצב, ואכן לנוכח המקובל לגבי עניינים כגון דא, נראה כי לא בכדי לא ניסו הנתבעים להתמודד עם טענות התובעת והכירו בכך שיש לפסוק בהתאם לטענותיה.

בית המשפט המחוזי בירושלים לפני כבוד השופט רפאל יעקובי

21 ביולי 2015

ת"א 3357-09

65. בהינתן האמור לעיל, הרי שמכח טענת התובעת הנ"ל, כל שנקבע בפסק דין זה מחייב את כל שלושת הנתבעים, יחד ולחוד.

יא. סוף דבר

66. השורה התחתונה היא כאמור לעיל, בסעיף 16.

67. לנוכח התוצאה הסופית ומכלול השתלשלות העניינים (וראו למשל ההחלטה מ-19.9.11 הנ"ל בסעיף 5 וההחלטות מ-30.4.12, מ-2.5.13 ומ-30.7.13), על הנתבעים, יחד ולחוד, לשלם לתובעת את הוצאות המשפט בתוספת הפרשי הצמדה וריבית ממועד כל הוצאה ובנוסף לכך סכום כולל של 200,000 ש"ח למועד פסק דין זה עבור שכ"ט עו"ד.

ניתן בהעדר הצדדים היום, ה' באב תשע"ה, 21 ביולי 2015.

רפאל יעקובי, שופט